

CYNGOR GWYNEDD

ADRODDIAD I GYFARFOD CABINET CYNGOR GWYNEDD

Dyddiad y Cyfarfod:	3 Hydref, 2017
Aelod Cabinet:	Y Cyngorydd Craig ab Iago, Aelod Cabinet Tai, Diwylliant & Hamdden
Swyddog Cyswllt:	Iwan T. Jones, Cyfarwyddwr Corfforaethol
Rhif Ffôn Cyswllt:	01286 679685
Teitl yr Eitem:	Adroddiad Perfformiad Tai, Diwylliant a Hamdden

1. CYFLWYNIAD

- 1.1. Pwrpas yr adroddiad yma yw eich diweddarau ar beth sydd wedi'i gyflawni yn y maes rwy'n gyfrifol amdano fel Aelod Cabinet Tai, Diwylliant a Hamdden. Bydd hyn yn cynnwys amlinellu'r diweddaraf gyda'r addewidion yn y Cynllun Strategol; lle mae'r mesurau perfformiad arni; a'r diweddaraf o ran cynllun arbedion a thoriadau.
- 1.2. Byddwn yn eich atgoffa fod yr holl faterion eisoes wedi bod yn destun trafodaeth ac wedi eu craffu mewn cyfarfodydd o'r ffin rheoli Economi a Chymuned ac Oedolion, Llesiant a Thai, oedd hefyd yn cynnwys cynrychiolaeth o'r pwyllgor craffu.
- 1.3. Gan fy mod yn aelod newydd i'r Cabinet, dros y misoedd diwethaf, rwyf wedi bod yn ymgyswllt fy hun gyda gwaith gwasanaethau Tai, Hamdden, Ieuenctid, Llyfrgelloedd, Amgueddfeydd a'r Celfyddydau a Llyfrgelloedd a Gwybodaeth. Mae wedi bod yn gyfnod prysur o ddod i adnabod y staff, prosiectau a'r mesurau. Edrychaf ymlaen at gael cydweithio'n agos gyda'r gwasanaethau hyn yn ystod y blynyddoedd nesaf.
- 1.4. Mae nifer o'r gwasanaethau yma yn mynd trwy gyfnod o newid ac ail-fodelu, ac rwyf wedi amlygu rhai o'r risgiau sy'n codi yn fy adroddiad. Rwy'n hapus efo'r perfformiad yn gyffredinol, ac yn awyddus i weld ni'n parhau i lwyddo er gwaetha'r holl heriau fydd yr adrannau yn wynebu yn y dyfodol agos. Blaenoriaeth gennyf yn y cyfnod nesa fydd i sicrhau cydweithio trawsadrannol er mwyn tacio tlodi ac amddifadedd yn benodol.

2. PENDERFYNIAD A GEISIR

2.1 Derbyn a nodi'r wybodaeth yn yr adroddiad.

3. RHESYMAU DROS ARGYMELL Y PENDERFYNIAD

3.1. Er mwyn sicrhau rheoli perfformiad effeithiol.

4. PROSIECTAU'R CYNLLUN STRATEGOL

4.1. E3 Cydymdrechu yn erbyn flodi

4.1.1 Pwrpas y prosiect yma fydd gweithredu rhaglen o gynlluniau i leihau'r effaith flodi yng Ngwynedd ar y cyd gyda phartneriaid. Erbyn diwedd y prosiect, bydd unigolion yn cael mynediad at y cyngor a'r cymorth sydd ei angen er mwyn ymateb i heriau eu hamgylchiadau unigol.

4.1.2 Credaf fod sgôp i'r prosiect yma wneud gwahaniaeth mawr i fywydau unigolion yn y Sir, yn enwedig yn wyneb yr holl newidiadau sy'n cymryd lle yn y maes lles a budd-daliadau. Gyda'r newid i'r Credyd Cynhwysol yn digwydd erbyn Ebrill 2018, rwyf yn awyddus i weithio gyda'r adran i weld beth allwn ei gyflawni wrth adnabod yr unigolion/cartrefi hynny sy'n cael eu heffeithio gan hyn. Mae oddeutu 300+ o aelwydydd yma yng Ngwynedd yn debygol o gael eu heffeithio, ond mae yna her o ran yr adnoddau i dargedu'r aelwydydd hynny i gyd.

4.1.3 Credaf fod sgôp yma i ni gydweithio yn well gydag asiantaethau allanol eraill megis y Ganolfan Byd Gwaith er mwyn targedu'r aelwydydd a chynnig pecyn holistaidd iddynt. Er bod peth gwaith wedi ei wneud yn fewnol gyda staff rheng flaen megis gweithwyr cymdeithasol, gweithwyr lles addysg, fîm gyda'n gilydd, sydd mewn cysylltiad â'r aelwydydd, mae angen cydlynu'r gefnogaeth yn fwy effeithiol ar y cyd gydag asiantaethau allanol eraill yn ogystal. Wrth ystyried yr uchod, gwelaf fod yna botensial yma i ni, ar y cyd ag eraill, wneud gwir wahaniaeth i'r aelwydydd yma, gan dargedu a chydlynu yn llawer mwy effeithiol nag sydd wedi bod yn digwydd yn y gorffennol.

4.1.4 Ers mis Ebrill, mae'r prosiect yma wedi bod yn canolbwyntio ar gynnal digwyddiadau Call efo'r Geiniog ar draws y Sir. Mae'r digwyddiadau yma yn fodd i drigolion Gwynedd gael gwneud y gorau o'u harian a chael gwytodaeth bellach am unrhyw fudd-dal/grant sydd ar gael iddynt. Mae'r sesiynau wedi bod yn llwyddiannus gyda 67 o bobl yn mynychu. Fel enghraifft o'r math o wybodaeth a rennir yn y sesiynau, llwyddodd Dwr Cymru i leihau biliau dwr 8 cwsmer yn ystod un sesiwn, gyda'r amcan o arbediad o £250 i bob cwsmer.

4.1.5 Fel rwyf wedi'i nodi yn 4.1.2, mae sesiynau wedi eu trefnu ar gyfer staff rheng flaen yn ogystal, i roi mwy o wybodaeth am y Credyd Cynhwysol a'r newidiadau sy'n dod yn sgil hynny. Mae'r staff sy'n mynychu yn cynnwys gweithwyr gofal, gweithwyr cymdeithasol, gweithwyr lles adran addysg a'r fîm gyda'n gilydd.

4.1.6 Mae gan yr Adran Addysg, Plant a Theuluoedd, Tai, Cyllid ac Economi rol flaenllaw i chwarae yn symud yr agenda yma yn ei flaen, ac mae'n flaenoriaeth gennyf i sicrhau bod cydweithio yn digwydd er mwyn taclo flodi ac amddifadedd yn y sir.

4.2. E4 Strategaeth Cyflenwad Tai

- 4.2.1 Pwrpas y prosiect hwn yw gweithredu ein strategaeth i gynyddu'r cyflenwad ac amrywiaeth o dai er mwyn sicrhau fod ein cyflenwad o dai yn addas ar gyfer anghenion pobl Gwynedd. Bydd y prosiect yn arwain at ddatrysiadau gwahanol mewn gwahanol ardaloedd.
- 4.2.2 **Sefydlu Tai Fforddiadwy i drigolion Gwynedd mewn ardaloedd gwledig** - Mae Cais Cynllunio ar gyfer safle ym Mhenygroes yn cael ei gyflwyno mis Medi gyda chynllun ymgynghori lleol ar y cais ar gychwyn. Mae cynllun Penygroes yn cynnwys elfen tai fforddiadwy a thai cymdeithasol. Mae cytundeb mewn lle gyda Grŵp Cynefin i symud ymlaen gyda'r cynllun yma ond mae angen trafodaethau cyfreithiol ac ariannol pellach er mwyn sicrhau'r elfen fforddiadwy i'r cynllun.
- 4.2.3 **Tai gwag yn ôl i ddefnydd** - Mae'r fenter tai gwag yn parhau, gyda nifer o brosiectau newydd ar y gweill, er mwyn ymdrechu i gynyddu'r nifer o dai a ddaw 'nôl i ddefnydd ar gyfer y digartref ar rai sydd ar restrau aros y Cyngor. Mae gobaiith hefyd y daw budd o'r system dreth cyngor arfaethedig, ac y bydd modd ailgylchu'r arian ychwanegol at gynyddu niferoedd tai gwag a ddaw 'nôl i ddefnydd.
- 4.2.4 **Darpariaeth ar gyfer pobl di gartref** – Mae'r pwyslais ar atal digartrefedd yn parhau ac mae hyn yn cael effaith positif. Fodd bynnag mae her yn parhau o ganfod eiddo ar gyfer rhai grwpiau penodol, pobl sengl digartref yn un o'r rhain. Rhaid nodi hefyd bod y cyfrifoldebau newydd o fewn y Ddeddf yn rhoi baich ychwanegol ar amser staff gan fod rhaid cadw cofnodion manwl o'r broses asesu cymhwyster i dderbyn gwasanaeth. Mae her ychwanegol yn deillio o newid sylweddol yn y budd-daliadau fydd yn cael effaith fawr ar bobl sengl dan 35 gyda'r peryglon y bydd y budd-dal a dderbynnir yn llai na rhent preifat a chymdeithasol gan olygu bod rhaid canfod y gwaged fydd yn rhoi pwysau o ran cynaliadwyedd tenantiaethau.
- 4.2.5 Mae'r adran wedi edrych ar y potensial o foderneiddio darpariaeth hosteli digartrefedd a chynyddu cyflenwad o eiddo dros dro ond fel yr ydych yn ymwybodol nid yw'r cynllun yma wedi gallu symud yn ei flaen oherwydd yr angen am fuddsoddiad ariannol ychwanegol. Rwyf yn ymwybodol bod yr adran yn ymchwilio i'r posibilrwydd o gyflwyno cais am grant ariannol Llywodraeth Cymru ar y cyd gyda Gisda a'r cymdeithasau tai lleol er mwyn ceisio adnabod modelau dulliau a modelau amgen o ran darparu tai yn y Sir. Gall olygu datblygu unedau wedi datblygu oddi ar safle. Edrychaf ymlaen ar gael eich diweddarau ar y datblygiad yma.
- 4.2.6 **Darpariaeth i bobl hyn sy'n hybu annibyniaeth** - Fel sydd wedi ei adrodd yn flaenorol, mae cyfarfod wedi ei gynnal gyda Gwasanaeth Comisiynu a Chymdeithasau Tai er mwyn ddadansoddi data o ran yr ardaloedd sydd wedi eu hadnabod i'w blaenoriaethu ac i weld pa fylchau sydd yn bodoli. Mae'r astudiaeth bellach wedi ei gwblhau gan yr uned sy'n nodi 5 cymuned lle mae angen darpariaeth i bobl hyn. Serch hynny, mae'r uned yn adrodd nad yw'r adnodd oedd wedi clustnodi ar gyfer Gofal Ychwanegol yn bodoli ac y bydd yn rhaid adnabod adnodd arall i yrru'r rhaglen waith hon yn ei flaen fel y bwriadwyd.

5. MESUR PERFFORMIAD

- 5.1. Mae **Atodiad 1** yn adrodd ar fesurau perfformiad sy'n gysylltiedig â fy mhortffolio. Rwyf eisoes wedi cyfeirio at rai o'r mesurau wrth drafod y prosiectau uchod.
- 5.2. O ran Adran Economi a Chymuned, mae fy mhortffolio yn cynnwys Gwasanaeth Hamdden, Ieuenctid, Adfywio Cymunedol, Amgueddfeydd a'r Celfyddydau, Archifau a Llyfrgelloedd a Gwybodaeth.
- 5.3. Mae nifer o'r gwasanaethau yma wedi, neu yn mynd trwy gyfnodau o newid ac ail-fodelu. Mae pwrpas pob gwasanaeth bellach wedi'i gytuno, ac mae mesurau wedi eu penderfynu. Rwyf am fynd trwy'r mesurau fesul gwasanaeth.
- 5.4. Mae'r **Gwasanaeth Hamdden** yn darparu rhaglenni Byw yn Iach a Chwaraeon sy'n darparu ystod o weithgareddau corfforol cynhwysol a chyfleusterau Canolfannau Byw yn Iach yn y Sir. Mae'r gwasanaeth wedi addasu a mireinio eu mesurau ers mis Ebrill er mwyn dal y wybodaeth sydd bwysicaf i bobl Gwynedd ac egluro'n glir beth yw cyfeiriad y gwaith.
- 5.5. Rwyf yn fodlon gyda pherfformiad y gwasanaeth, gyda'r ffigyrau ar gyfer nifer o'r mesurau yn dangos cynnydd da ers mis Ebrill 2017 ac o'i gymharu â'r blynyddoedd cynt. Rwyf eisiau tynnu sylw at **% y plant sy'n 11 oed ac wedi cyrraedd safon nofio'r Cwricwlwm Cenedlaethol**. Mae'r ffigwr ar gyfer Gorffennaf yn dangos bod 84% o bobl ifanc wedi llwyddo i gyrraedd y safon. Mae hwn yn gynnydd ers y llynedd gan fod y gwasanaeth wedi gwneud gwaith targedu gyda'r ysgolion hynny lle nad oedd canran uchel o'u plant yn pasio. Mae'r gwasanaeth hefyd yn datblygu Cynllun Datblygu Nofio a fydd yn rhoi cyfeiriad a rhaglen waith clir ar gyfer datblygu nofio ymhellach yn y Sir. Er hynny, mae'n anodd darbwyllo rhai ysgolion i ddod am wersi nofio oherwydd yr amser a'r gost. Mae hyn yn rhywbeth rwyf yn awyddus i'r gwasanaeth i ystyried ymhellach, ar y cyd gyda'r Adran Addysg.
- 5.6. Mae'r gwasanaeth hefyd yn gyfrifol am weithredu rhaglenni Cyfeirio i Ymarfer a Dementia Go. Mae'r adran wedi llunio mesurau sy'n asesu'r sgôr ansawdd bywyd pobl sy'n cymryd rhan y rhaglenni yma (**HAM3 a HAM4 - Atodiad 1**). Mae'r ddau fesur yn dangos canlyniad cryf ers mis Ebrill o'i gymharu â llynedd. Gan bod gwaith ataliol da yn digwydd gyda'r Tim Dementia GO a'r Tim Cyfeirio i Ymarfer, rwyf o'r farn bod angen i'r gwasanaeth wneud gwaith pellach ar ddal yr effaith hwnnw. Nid oes amheuaeth bod gwaith rhaglenni o'r fath yn arbed arian yn y sector iechyd a gofal cymdeithasol yn y tymor hir, ac am i'r gwasanaeth fapio'r elfennau osgoi cost i'r rhaglenni hyn.
- 5.7. Pwrpas y **Gwasanaeth Llyfrgelloedd a Gwybodaeth** yw sicrhau mynediad trigolion Gwynedd at gefnogaeth, adnoddau a gwybodaeth sy'n rhoi'r cyfle iddynt ddysgu ac ennill sgiliau, darllen a mwynhau. Mae'r gwasanaeth wedi bod trwy gyfnod o newid ond wedi cyrraedd cyfnod eithaf sefydlog erbyn hyn. Mae modelau gwahanol gyda llyfrgelloedd cymunedol yn parhau i gael eu datblygu, ond rwyf yn awyddus i'r gwasanaeth ystyried pa fodel cymunedol yw'r gorau, a hefyd ystyried hyfywdra cynnal model gwirfoddolwyr yng nghefn gwlad.
- 5.8. Mae perfformiad mesurau'r gwasanaeth yn eithaf sefydlog hyd yma. Roedd ffigwr ar gyfer **nifer yr ymweliadau a llyfrgelloedd yn ystod y flwyddyn** yn is ar gyfer 2016-17 (3,908) o'i gymharu â'r flwyddyn cynt, ond mae rhesymau am hyn megis cwtogi oriau agor rhai llyfrgelloedd. Nid wyf yn poeni yn ormodol am hyn

gan bod y ffigwr i weld ar gynnydd eleni, gyda'r nifer o ymweliadau yn 2,260 hyd at Gorffennaf 2017.

- 5.9. Mae'r **Gwasanaeth Amgueddfeydd a'r Celfyddydau** yn rhedeg dwy amgueddfa yng Ngwynedd ac yn gyfrifol am edrych ar gasgliadau a chreu arddangosfeydd yn y ddwy, sef: Storiol ac Amgueddfa Lloyd George. Mae llawer o waith y maes yn targedu prosiectau iechyd, lles, addysg a thaclo unigrwydd. Mae'r gwasanaeth yn gweithio ar ddatblygu cais am grant Cydnerth er mwyn arbrofi gyda ffrydiau incwm a chynllun gwirfoddoli ar gyfer Amgueddfa Lloyd George. Ers mis Ebrill, mae **96% o gwsmeriaid wedi nodi eu bod yn fodlon gyda'r gwasanaeth ar ddarperir.**
- 5.10. Pwrpas y **Gwasanaeth Ieuentid** yw sicrhau mynediad at ystod o brofiadau dysgu anffurfiol i bobl ifanc (11-25 oed) sy'n rhoi'r cyfleoedd iddynt ennill sgiliau, mentro, mwynhau a chwarae rhan lawn yn eu cymunedau. Mae'r gwasanaeth yn mynd trwy gyfnod o newid, ac wedi bod yn ymgysylltu ar fodel darparu newydd i'r Sir. Byddaf yn cyflwyno adroddiad penodol ar hyn i chi yn y misoedd nesaf. Ar nodyn positif, mae'r gwasanaeth wedi llwyddo i sicrhau bod **4051 o bobl ifanc yn derbyn achrediadau trwy'r gwasanaeth yn ystod y flwyddyn.** Mae hyn yn cymharu'n ffafriol gyda ffigyrau gyda ffigyrau blyneddod blaenorol (2015/16 - 2807, 2014/15 - 2049). Bydd y mesuryddion sy'n cael eu casglu gan y gwasanaeth yn newid yn sgil yr ail-fodelu.
- 5.11. Mae'r **Gwasanaeth Adfywio Cymunedol** yn cefnogi pobl a mentrau lleol i chwarae rhan allweddol yn y broses adfywio. Dros y misoedd diwethaf, mae'r gwasanaeth wedi bod yn cynllunio ar gyfer dyfodol rhaglen cymunedau'n gyntaf, gan gynnwys llunio cynllun ymadael, trefniadau cau lawr a throsglwyddo a gwyro i raglenni eraill. Mae'r gwasanaeth yn parhau i weithio ar eu mesurau.
- 5.12. O ran y Gwasanaeth Tai, mae'r **Uned Ddigartrefedd** wedi gosod eu pwrpas ac wedi sefydlu dau brif fesur. Gwelir peth ddirywiad yn yr amser mae'n **cymryd i gyflawni'r hyn sy'n bwysig (TAI 002)** (100 diwrnod chwarter 1 o gymharu â 69 (cyfartaledd 2015/16 a 54 2016/17). Mae'r **cyfnod a dreulir mewn llety dros dro (TAI003)** (89 diwrnod) hefyd yn dangos peth dirywiad wrth gymharu â 2015/16 ond yn cymharu yn dda gyda blwyddyn ddiwethaf a chyda awdurdodau eraill sydd hefyd yn adrodd bod pwysau.
- 5.13. Credir fod cyfuniad o resymau am y dirywiad mewn perfformiad megis y ffaith fod rhai unigolion, sy'n anodd i'w lletya am amryw resymau, yn parhau mewn llety dros dro am gyfnodau hir ac yn gwrthio'r cyfartaledd yn uwch. Yn ogystal â hyn mae newidiadau deddfwriaethol diweddar a newidiadau mewn budd-daliadau lles yn cyfrannu.
- 5.14. Cyflwynodd Llywodraeth Cymru ystadegau ar ddigartrefedd diwedd Gorffennaf 2017, mae'r ffigyrau yma yn rhoi trosolwg o'r darlun Cenedlaethol digartrefedd dros y ddwy flynedd diwethaf ers i'r newid yn y Ddeddf Tai ar newid pwyslais i weithio'n fwy ataliol. Mae'r ffigyrau yn cadarnhau'r darlun lleol rydym yn ei weld yng Ngwynedd sef y cynnydd mewn digartrefedd a'r tuedd bod hwn am barhau. Mae nifer cyfeiriadau i'r uned wedi cynyddu yn sylweddol - 560 yn 2014/15, 648 yn 2015/16 a 722 yn 2016/17 sydd eto yn adlewyrchu'r tuedd Cenedlaethol.

- 5.15. Yn ogystal mae gan Wynedd lefel uwch o deuluoedd ar incwm isel wrth gymharu â Môn a Conwy ac mae canran uwch yn cael eu heffeithio gan y cap ar y Lwfans Tai. Mae lefel Lwfans Tai Lleol mewn rhannau o Ddwyrfor a Meirionnydd ymhlith yr isaf ym Mhrydain. Os bydd y Lwfans yn cael ei rewi ar y lefel bresennol hyd 2020 gall y lwfans fod yn annigonol i gyfarch rhenti eiddo cymdeithasol.
- 5.16. Fel rwyf eisoes wedi adrodd, bydd y gwaith gyda'r rhaglen '**Cydymdrechu yn erbyn Tlodi**' yn mynd ati i oresgyn rhai o'r rhwystrau fydd yn codi yn sgil newidiadau budd-daliadau lles. Yn ogystal, mae'r Adran Tai wedi comisiynu gwaith ymchwil gan '*Policy in Practice*' er mwyn ceisio adnabod effaith newid yn y drefn budd dal ar bobol Gwynedd. Mae'r adroddiad yn amlinellu heriau sylweddol sydd ar y gorwel. Fel rwyf eisoes wedi'i nodi, bydd Gwynedd yn trosglwyddo i Gredyd Cynhwysol yn Ebrill 2018 ac i'r perwyl hyn mae'r Adran Economi ynghyd a'r Adran Tai yn ymdrechu i adnabod yr aelwydydd sydd yn mynd i gael eu heffeithio fwyaf gyda'r bwriad i dargedu ymyrraeth gynnar yn effeithiol. Mae newidiadau budd-dal yn debygol o effeithio rhai cymunedau yn llawer mwy gyda disgwyliad bod Gwynedd yn ardal fydd yn dioddef. Gwelwn o'r gwaith '*Policy in Practice*' bod yr effaith am fod yn uwch o fewn cymunedau penodol gan gynnwys Bethesda, Peblig a Thywyn. Erbyn 2020 bydd 94% o bobl Gwynedd sy'n hawlio budd-dal yn waeth allan yn sgil y newid yn y trefniadau.
- 5.17. Nid oedd gwybodaeth am fesurau'r **Uned Cefnogi Pobl** ar gael yn ystod yn cyfarfod adrannol. Mae'r data yn cael ei gasglu yn rhanbarthol pob 6 mis. Nid wyf felly wedi cael cyfle i graffu'r wybodaeth mewn manylder. Serch hynny, mae'r darlun yn un tebyg gyda phwysau cynyddol yn ymwneud gyda'r cynnydd mewn cyfeiriadau a'r cynnydd yn natur cymhleth cyfeiriadau. Mae'r newidiadau budd-daliadau yn rhoi pwysau ar ein defnyddwyr gwasanaeth ac mae ein defnyddwyr angen fwy o gefnogaeth o ran rheoli arian.
- 5.18. Ers mis Ionawr mae canran o'r grant Cefnogi Pobl wedi cael ei glustnodi i ddatblygu dau wasanaeth newydd. Un prosiect ar y cyd gyda *Shelter Cymru* sydd yn cynnig cymorth ar reoli dyled. Mae'r ail brosiect ar y cyd gyda Gisda sy'n cynnig sesiynau 'glaw heibio' yng Nghaernarfon un diwrnod yr wythnos gyda'r nod i gynnig ymyrraeth gynnar er mwyn atal digartrefedd. Rydym hefyd yn edrych ar geisio cynyddu cefnogaeth ymatebol i unigolion sydd ag anghenion cymhleth neu ddeuol gyda phwyslais ar bobl a phroblemau iechyd meddwl.
- 5.19. Mae'r **Uned Grantiau a Gorfodaeth** wedi cyflwyno mesurau perfformiad sydd yn eu barn yn mesur eu pwrpas. Un enghraifft o'r mesurau sy'n cael eu hystyried yw **canran o'r peryglon difrifol a pheryglon diffygiol wedi eu gwella i lefel derbynol trwy orfodaeth mewn cartrefi wedi eu rhentu (TAI011)**. Mae perfformiad y mesur hwn ar hyn o bryd yn **53%**. Mae cais wedi ei wneud i'r uned ail edrych ar eu mesurau er mwyn sicrhau ein bod yn mesur y pethau cywir. Credaf fod angen gwahanu'r mesur **nifer o ddiwrnodau a gymerwyd i roi grant Cyfleusterau Anabl (PSR002)** i achosion cymhleth a rhai mwy syml er mwyn sicrhau darlun clir o beth sydd yn cael ei gyflawni.
- 5.20. Rwy'n falch o adrodd fod perfformiad o ran y mesur '**Strat6' Nifer o unedau fforddiadwy a sicrhawyd i Wynedd** yn perfformio yn foddhaol. Mae'r adran yn rhagweld y byddwn yn cyfarch ein targed o 50 uned fforddiadwy yn y flwyddyn 2017/18.

- 5.21. Yn amlwg mae'r Gwasanaeth Tai yn wynebu sawl her drwy newidiadau deddfwriaethol a budd-daliadau yn ogystal i'r pwysau ychwanegol a chwyddiant rhent posib yn sgil datblygiad Wylfa Newydd. Mae'r materion yma yn mynd i dderbyn fy sylw yn gyson dros y misoedd nesaf.

6. SEFYLLFA ARBEDION/ARIANNOL

- 6.1. Mae'r Adran Economi wedi gwireddu oll o'u cynlluniau ar gyfer 2017/18. Yn gyffredinol, mae'r adran hefyd yn gwneud cynnydd derbyniol tuag at wireddu'r cynlluniau sy'n weddill ar gyfer 2018/19 a 2019/20.
- 6.2. Mae yna ddau gynllun rwyf yn cadw llygaid arnynt yn y gwasanaeth hamdden a gwasanaeth ieuenctid. Mae'r **cynllun rhedeg cyfleusterau hamdden yn fwy effeithlon** yn ystyried opsiynau ac rwy'n ffyddiog y byddant yn darganfod modd o wireddu. Mae'r arbediad yma ynghlwm gyda'r prosiect model amgen a byddaf yn adrodd ymhellach ar yr opsiynau i'r Cabinet a'r Cyngor Llawn ym mis Hydref 2017.
- 6.3. Mae'r Gwasanaeth Ieuenctid yn ystyried arbedion effeithiolrwydd o £70,000 sydd hefyd ynghlwm gydag ail-fodelu'r gwasanaeth i'r dyfodol i gyfarch y toriad o £200,000. Er nad wyf yn rhagweld problem yn cyflawni'r arbediad yma, rwyf yn awyddus i gadw llygaid ar hwn wrth iddo ddatblygu. Ar hyn o bryd, nid oes llythriad gyda'r amserlen gwireddu, a bwriadaf gyflwyno gwybodaeth bellach i chi ar yr ail-fodelu cyn diwedd mis Mawrth 2018.
- 6.4. Mae'r oll o'r arbedion effeithlonrwydd a'r toriadau o fewn yr Adran Tai oedd wedi'u rhaglennu i'w cyflawni yn 2016/17 wedi eu gwireddu.
- 6.5. Er bod cynnydd derbyniol iawn wedi ei wneud tuag at wireddu cynlluniau 2017/18, mae pryder y bydd rhywfaint o lithriad mewn gwireddu hyd at £90,000 o'r arbedion. Mae hyn yn deillio o:
- a) Newidiadau sylweddol yn y drefn Budd-dal, Lwfansau Budd-dal a dyfodiad Credyd Cynhwysol, sy'n rhoi pwysau ar y gwasanaeth ac wedi arwain at gynnydd yn y galw.
 - b) Effaith deddfwriaeth newydd yn gwasgu yn arbennig yn y maes Digartrefedd lle mae grant trosiannol hefyd yn dod i ben.
 - c) Elfennau swyddi grant wedi effeithio'r strwythur.
- 6.6. Byddaf yn cydweithio gyda'r Adran Oedolion, ac yn benodol y Gwasanaeth Tai, dros yr wythnosau nesaf i geisio datrysiaid i'r heriau sy'n deillio o'r uchod, a'u galluogi i weithredu o fewn eu cyllideb.

7. CAMAU NESAF AC AMSERLEN

- 7.1. Dim i'w nodi.

8. UNRHYW YMGYNGHORIADAU A GYNHALIWDYD CYN ARGYMELL Y PENDERFYNIAD

8.1. Barn y Swyddogion Statudol:

i. Y Swyddog Monitro:

"Dim sylwadau o ran priodoldeb."

ii. Y Pennaeth Cyllid:

“Rwy'n fodlon fod cynnwys rhan 6 o'r adroddiad yn adlewyrchiad teg o'r cynnydd gyda chynlluniau arbedion yn y gwasanaethau tai, diwylliant a hamdden.”

8.2. Barn yr Aelod Lleol:

8.2.1 Ddim yn fater lleol.

8.3. Canlyniad Unrhyw Ymgynghoriad:

8.3.1 Dim i'w nodi.

Atodiadau:

Atodiad 1 Mesurau Aelod Cabinet Tai, Hamdden a Diwylliant

Dogfennau Cefndirol:

Dim.